
Юлія СОЛОВЕЙ,
Марина СТЕПАНЕНКО
(Черкаси, Україна)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність проблеми емоційного благополуччя дітей старшого дошкільного віку визначається соціальним замовленням суспільства на виховання здорової дитини, тому дошкільний період має бути пронизаний турботою про фізичне здоров'я та психічне благополуччя вихованців. Показником оптимальності загального психічного розвитку розглядається емоційне благополуччя дітей, визначальне позитивне ставлення дитини до світу і до самої себе, що забезпечує позитивні результати спілкування, навчання, соціалізації. У зв'язку з цим досягнення емоційного благополуччя дітьми в умовах закладу дошкільної освіти розглядається як важливе педагогічне завдання.

Найважливішим періодом формування емоційного благополуччя є дошкільний вік, коли дитина не тільки набуває знань, формує власний світогляд, але й вчиться розпізнавати та проявляти власні емоції. Емоції у дитини формуються під впливом низки факторів, таких як: фізичне самопочуття, психологічний клімат у сім'ї, самооцінка дитини, взаємини з дорослим (вихователем та педагогами ЗДО), особливості виховного середовища та взаємини з однолітками [3, с. 58].

На думку низки науковців, виховання емоційного благополуччя дитини є основним педагогічним завданням, ніж виховання її розумових здібностей [2, с. 29; 1, с. 17–18].

Так, І. Кондратьєва та О. Азаркіна виокремлюють функції емоцій у житті людини, а саме: «оцінювальну (оцінке ставлення особистості до подій, ситуацій, інших людей і відповідний вплив на стан людини), контролюючу (емоції можуть керувати поведінкою людини, її діями), захисну (реакція на реальну або помилкову загрозу), сигнальну (повідомлення іншим людям про емоційний стан через зовнішні ознаки прояву емоцій і почуттів)» [5, с. 630].

Як зазначають Р. Павелків і О. Цигипало, «життя без емоцій є неможливим, як і без відчуттів. Розвиток емоційної сфери є необхідним компонентом виховання з раннього дитинства. Емоційне благополуччя – почуття впевненості, захищеності, сприяє нормальному розвитку особистості дитини, виробленню у неї позитивних якостей, доброзичливого ставлення до людей» [8, с. 161].

Дошкільна освіта за своїм змістом є одним з основних освітніх ресурсів, потенціал якого не поступається жодній з наступних щаблів освіти. Сучасна система дошкільної освіти розвивається як відкрита, варіативна, орієнтована на надання якісних освітніх послуг сім'ям із дітьми дошкільного віку. У зв'язку з цим виникає потреба у професійному вихователі, який здатний до самостійного прийняття відповідальних рішень та прогнозування їхніх можливих наслідків з урахуванням змінних соціально-економічних умов.

Підготовка майбутніх вихователів до формування емоційного благополуччя дітей старшого дошкільного віку полягає у розвитку професійних навичок та умінь майбутніх фахівців, які так необхідні для вдосконалення професійно-педагогічної діяльності з емоційного розвитку дітей. Підготовка майбутніх вихователів до цієї діяльності потребує комплексного підходу. По-перше, необхідно забезпечити ґрунтовну теоретичну базу, яка включає знання про психологічні особливості емоційного розвитку дитини, закономірності формування емоційної сфери у старшому дошкільному віці, а також методики використання гри як інструмента для впливу на емоційний стан.

По-друге, майбутнім вихователям необхідно оволодіти практичними навичками організації ігрової діяльності. Це включає планування та проведення сюжетно-рольових ігор, у яких діти

можуть відтворювати й опрацьовувати різні емоційні стани, ситуації міжособистісного спілкування, а також вчитися розуміти та регулювати власні емоції. Особливо важливо звернути увагу на розвиток емпатії, оскільки це сприяє формуванню позитивної соціальної взаємодії і підтримки в групі.

Третім важливим аспектом підготовки виступає розвиток професійної емоційної компетентності вихователів. Вихователь не тільки повинен володіти знаннями та методиками, але й сам бути емоційно стабільною та чуйною особою, здатною ефективно реагувати на емоційні потреби дітей. Це включає розвиток навичок емоційної регуляції, особистісного саморозвитку та здатності створювати підтримувальну емоційну атмосферу в групі.

На практичному рівні, процес підготовки майбутніх вихователів до формування емоційного благополуччя дітей засобами ігрової діяльності повинен включати як традиційні методи навчання (лекції, семінари), так й інтерактивні форми роботи (тренінги, майстер-класи, практичні заняття). Під час таких занять студенти можуть моделювати ігрові ситуації, аналізувати поведінку дітей та шукати шляхи врегулювання емоційних конфліктів, що виникають у процесі гри.

На основі аналізу різних педагогічних досліджень [6, с. 159–164; 9, с. 57–76] терміносполуку «підготовка майбутніх вихователів до формування емоційного благополуччя дітей старшого дошкільного віку» ми розуміємо як цілеспрямований освітній процес, що забезпечує набуття студентами необхідних знань, умінь і компетентностей для ефективного сприяння емоційному розвитку дітей.

Зауважимо, що вихователь є посередником між дитиною та навколишнім світом. Істотним фактором емоційного розвитку дитини виступає дитяче співтовариство, в основі якого лежить спілкування з однолітками та специфічна діяльність міжособистісних відносин.

Ігрова діяльність робить важливий внесок у розвиток особистості дитини старшого дошкільного віку. Саме у грі активізується суспільне життя дітей, тобто, відбувається формування дитя-

чого суспільства [7, с. 12]. У грі, як у провідному виді діяльності дітей дошкільного віку, активно формуються або перебудовуються психічні процеси. Гра – це можливість для дитини опинитися у світі дорослих, самій розібратися у системі дорослих відносин [4, с. 182].

У процесі гри у дитини виявляються такі емоції, які у житті їй поки що недоступні. Що складніша гра або ігровий задум, то складнішими і усвідомленими стають емоції дітей. Завдяки сюжетно-рольовій грі здійснюється емоційний розвиток: діти знайомляться із почуттями, настроями героїв, освоюють способи їх зовнішнього вираження, усвідомлюють причини того чи того настрою. Ігрові емоції залишають глибокий слід у свідомості дитини. Багаторазове повторення дій дорослих, наслідування їх моральних якостей впливають на утворення таких самих якостей у дитини.

Формування емоційного благополуччя має бути спрямоване на розв'язання проблем, що виникають у процесі входження дитини в нові умови життя, налагодження спілкування та спільної діяльності з іншими. Завдання вихователя не тільки допомогти дитині вписатися у реальні соціальні умови, а й гармонійно поєднати їх із прийнятними для неї індивідуальними бажаннями навколишніх людей.

Таким чином, підготовка майбутніх вихователів до формування емоційного благополуччя дітей старшого дошкільного віку засобами ігрової діяльності є важливим напрямом. Вона потребує інтеграції теоретичних знань та практичних навичок, а також розвитку емоційної компетентності самих вихователів, що дозволить забезпечити ефективну підтримку емоційного розвитку дітей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вовчик-Блакитна О.О. Емоційне благополуччя дитини – засіб і мета реабілітаційної роботи. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць*. Київ : Університет «Україна». 2004. № 1 (3). С. 17–20.
2. Водолазська Т.В. Формування емоційного благополуччя дітей молодшого шкільного віку. *Постметодика*. 2010. № 6 (97). С. 26–31.

3. Іванова В.В., Щербанич Я.В. Емоційне благополуччя дитини-дошкільника як передумова розвитку її емоційної стійкості. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2014. № 17 (12). С. 53–59.
4. Козак М.М. Сюжетно-рольова гра як фактор психічного розвитку сучасного дошкільника. Матеріали VII Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів. Тернопіль 28–29 листопада 2018. Тернопіль : ФОП Паляниця. С. 181–182
5. Кондратьєва І., Азаркіна О. Проблеми вивчення емоційної сфери особистості. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 13 (18). С. 627–638.
6. Косенко Ю. Забезпечення емоційного розвитку дошкільників: підготовка вихователів на етапі професійного навчання. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2018. Вип. 1. С. 159–164.
7. Косенчук О. Виховуємо соціально компетентного громадянина у грі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 6. С. 9–13.
8. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 296 с.
9. Трофаїла Н.Д. Теорія і практика підготовки майбутніх вихователів до емоційного розвитку дітей дошкільного віку: монографія. Умань : Візаві, 2019. 175 с.